

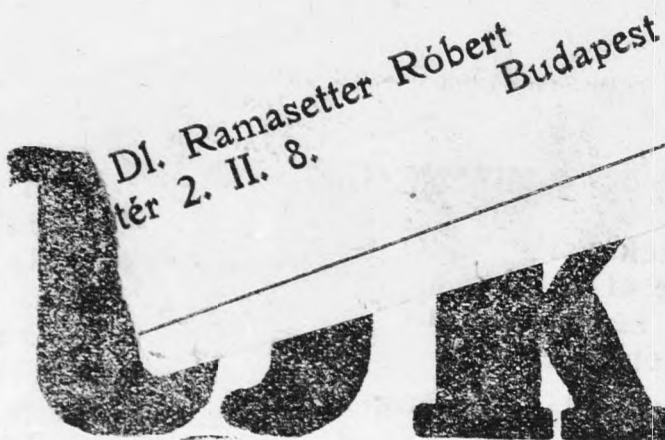
Szerkesztőség, kiadó hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron utca 10. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77

5. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaszámon és vidéken 5 lej, keresetben is 5 lej

Ut: Suciu.

ISIDO · POLITIKAI · NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 augusztus 24 Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 190 szám

5687 Ab 26

Consummatum est...

A bosztoni fogház kivégző kamarájában két olasz munkás szívében tegnap éjjel — hogy orvosi műszóval éljünk — előművi beavatkozás útján, megszűnt a dobogás. Az egész világ közvéleménye, fajra, felekezetre és osztályra való tekintet nélkül, ártatlannak hirdette a két munkást, de Fuller kormányzó és ez amerikai igazságügyminisztérium a törvény rideg paragrafusait szentebbnek tartotta a világ lelkiismereténél.

A nagy per tehát, amelyhez foghatót a judikatura történetében alig ismerünk, véget ért és mégis úgy érezzük, hogy a két munkás halálával a pernek nem zárultak le összes fázisai, mert az igazságtalanság sohasem tehető jóvá azzal, hogy azokat, akiket beteljesedett, a földi igazságszolgáltatás elszólitotta az élők sorából.

Ennek ellenére sem helyeselhető, hogy a nyilvánvaló igazságtalanságot, amely Saccot és Vanzettit érte, új igazságtalanságokkal torolják meg, mert hiszen a bomba és a törv. és a legtöbb esetben olyan embereket talál el, akik teljesen ártatlanok a bombáig menő felháborodást kiváltó igazságtalanság megtorlásában.

Kétségtelen, hogy Sacco és Vanzetti esete a mai igazságszolgáltatás tökéletlenségét példázza és arra vall, hogy a legfőbb emberi jogok gyakorlása nem a legtökéletesebb és leglelkiismeretesebb emperpéldányok kezébe van letéve, hanem nagyon is elbürokratizálódott, nagyon is paragrafusokba tört és kevés kontaktust tart fenn a kollektív emberi megnyilvánulásokkal és érzésekkel. Mindezt azonban nem lehet elimínálni az erőszak eszközeivel azon egyszerű és jól bevált igazságnál fogva, hogy igazságtalanságot nem lehet igazságtalansággal megszüntetni. Az emberiség civilizációja és kultúrája még nagyon fiatal ahhoz, hogy megszüntethette volna az ősemberben rejtőzködő vérengző hajlamokat. Sajnos azonban, ezek a vérengző hajlamok az emberiségnek nemcsak azokban a rétegeiben élnek még, amelyek lefekezetlen szenvedélyeiknél fogva tetlegesen ölésre vetemednek, hanem tisztultabb és formailag elrendezettebb módon azokban is virulnak, akik ez ősemberi ösztönök megtorlására hivatottak, vagy az emberi csoportok, államok és társadalmak élén, mint úgynevezett vezetők állanak. Fuller kormányzó és egész vezérkara minden bizonnyal ehhez az embertípushoz tartoznak, épen úgy, mint azok, akik minden mélyebb meggondolás és fantázia nélkül tömeggyilkos háborukat zudítanak az emberiségre és ráadásul még morális aláfestést is tudnak adni a tömeges embermészárlásoknak.

Mai korszakunkban, amely olyan kétségbeesetten pazarló kedvvel bánik az emberi étellel, nemmiesetre sem helyeselhetjük, ha a megtorlás leple alatt újabb tömegek esnek áldozatul — még pedig ártatlanul — az eldobásra szánt bombáknak, a hegyesre köszörült töröknek és a lövésre kész tartott gépfegyvereknek.

Sacco és Vanzetti példája maradjon minden esetre mementó a világ minden igazságos és humanisztikusan érző embere számára, de ez a mementó objektív és elfogulatlan legyen és ne szennyezze be méltóságát olyan eszközökkel és könyörtelenségnek azzal a fekete mázával, amely a Fuller-féle kormányzókat, a Sacco és Vanzetti fölött ítéletet mondott bírakat jellemzi. Legyen elég a vérpazarlásból, mert az emberi energiák, különösen századunkban, nem arra valók, hogy oktalanul ártatlan életet pusztítsanak el, hanem ellenkezőleg arra, hogy a nevelés, tudás és civilizáció terjesztésével az erkölcsöket leszelidítsék, a lelkiismeretet elmélyítsék és ezeknek erejével mindörökké lehet-

lenné tegyék a hasonló esetek megismétlődését. Annál is inkább így kell ennek lennie, mert az emberi lelkiismeret törvényei szerint Fuller kormányzó és táborokara akkor is bűnhődni fog, ha a megtorlás eszközeiként elmaradnak a bombarobbanások s az ártatlan életet is kioltani kész merényletek. Igenis, Fuller kormányzó annak ellenére, hogy hipokrata lelkét a jog és törvényesség bástyája mögé szeretné rejtetni — bűnhődni fog, bűnhődni fog saját lelkiismerete által, amely éjszakáit meg fogja rontani és amely végül is teljes lelki össze-

omláshoz fog vezetni.

Ez olyan lélektani törvény és adottság, amely alól nincsen kibuvó, amelynek alá vannak vetve társadalmi rangra való tekintet nélkül mindazok, akik az emberi morál legkézenfekvőbb és legelengedhetetlenebb parancsai ellen vétkeznek. De ugyanez áll azokra is, akik bár nem a törvényre és jogra hivatkozva, de a bosszúállás eszközeivel törnek ártatlan életekre. A gyilkosság bármire és bárkire való hivatkozással történjék is, olyan bűn, amely alól csak súlyos vezeklés árán lehetséges a felmentés.

Olaszország nyílt célja, hogy Libiát teljesen megszállja

Róma, augusztus 23. Federsoni gyarmatügyi miniszter tegnap nyilatkozatot adott a „Polopolo” című lapban, melynek keretében rámutatott a fascista politika ama törekvésére, hogy a jog szerint Itáliához tartozó területeket Olaszország valóban birtokba vegye. Kierenikában Tripoliszban az olasz gyarmatügyi politika főproblémája, hogy az olasz főhatalom alatti területeket teljesen meghódítsa. Kijelentette Federsoni, hogy nincs semmi oka eltitkolni, hogy Olaszország célja Libia teljes megszállása. E cél elérésére bizonyos időre van szükség, amire meg kell tenni az előkészületeket. Ezt a célt mindig szem előtt tartják és Olaszország bizonyára meg is teremti ebben a gyarmatban a békét.

Az egész világ tiltakozó szava ellenére tegnap éjjel kivégezték Saccot és Vanzettit

Fuller könyörtelensége dacolt az egész emberiséggel. A kivégzés részletei

Genfben Sacco és Vanzetti kivégzése miatt a tömeg megostromolta a Népszövegség épületét

(Boszton, augusztus 23. Az egész világon az elszőnyedés morájával fut végig a hír, hogy az utolsó pillanatokig élő remények ellenére, hétévi borzalmas szenvedés és csak Amerikában elképzelhető embertelen tortúra után Saccot és Vanzettit tegnap éjjel hét perccel éjjel után kivégezték. A kivégzési kamarában Saccot 12 óra 19 perckor konstatálták a beállott halált, tehát 12 percnyi idő kellett ahhoz, míg az olasz munkás jobblétre szenderült. Vanzettit husz perccel éjjel után ültették villamos székbe és hat perccel később konstatálták rajta a beállott halált.

A bosztoni fogház igazgatósága a kivégzések sorrendjét előzőleg a következőképpen állapította meg: 3 perccel éjjel után kivégzik Madeirot, a többszörös spanyol rablóját, utána Saccot, majd Vanzettit. A sorrend nem is történt változás.

Este 10 órakor Fuller kormányzó kijelentette, hogy nem hagyja jóvá a kivégzés újabb elhalasztását, miért is bizonyos, hogy a két olasz munkás kivégzése ennek a kegyetlen, tiszta és hamisítatlan amerikai bürokratának nevéhez fog fűződni.

Vanzetti, kivégzése előtt visszaküldte az utolsó lelkivigasztalására kiküldött papot

és nyugodtan fogadta kivégeztetésének hírét. Sacco csak ennyit mondott: „Bele kell törődni a változhatatlamba.”

Az igazságügyminisztérium nem talált enyhítő körülményeket...

Sacco és Vanzetti védői, mint ismeretes, egy nappal a kivégzés előtt azzal a kéréssel fordultak az amerikai igazságügyminiszterhez, hogy vizsgáltsa át a két olasz munkás esetére vonatkozó iratokat, mert az akták között több

olyan van, melyből megállapítható, hogy csak azért üldözik őket, mert kommunisták. A kivégzés előtt két órával leérkezett az igazságügyminisztérium válasza, amely azt tartalmazta, hogy az iratok között egyetlen olyan okmányt sem találtak, mely a halálraítéltek szempontjából enyhítő körülményként jöhetne számításba.

És Fuller nem kegyelmezett

A kivégzés előtt a bosztoni fogház épülete előtt egész éjjel óriási tömeg tüntetett. A kivezényelt rendőrség és katonaság a legesekélyebb rendezettségű letartóztatással torolta meg Este 11 óráig 120 letartóztatás történt.

Fuller kormányzóhoz az utolsó pillanatban nyolcszáz ezer newyorki munkás aláírásával kegyelmi kérvény érkezett,

ennek ellenére Fuller nem hívta össze az állami végrehajtó-bizottságot, mely az esetleges kegyelmi indítványt szentesíthette volna. A tények ezek után mindenki előtt világossá tették, hogy a kormányzó nem él kegyelmi jogával és a kivégzés elkerülhetetlen.

„Emeljétek fel még egyszer tiltakozó szavotokat!”...

Sacco tegnap levelet írt tizennégy éves, Dante nevű fiának. „Hét gyötrelmes év után — írja levelében — elérkezett az utolsó pillanat. Rengeteget szenvedtünk és hiába követeltük a szabadságot. Nagyon szerettem volna, ha láthatlak, de most már örülök, hogy nem kell végignéznem halálküzdőmet.”

Vanzetti az utolsó órákat teljes apathiával élte át. Félig deliriumos állapotban mormolta: „A törvénytől most már mitse várok, de a város, a milliók tiltakozó szava megmenthet

bennünket. Segítsetek rajtunk, emeljétek fel mégegyszer tiltakozó szavakat, siessetek, mert késő lesz!"

„Eljen az anarchia“

Sacco, amikor a kivégző kamarához vezették, felkiáltott: „Eljen az anarchia!“ Azután felszólítás nélkül beleült a villamosszékre. Amikor a székhöz hozzáijjzták, a következőket mondotta: „Isten veletek feleségem, gyermekeim és barátaim!“ Amikor a villamosáramot bekapcsolták, ennyit szolt: „Jó estét uraim!“ majd utolsót sóhajtott: „Isten veled, anyám!“

Vanzetti szintén nyugodtan viselkedett s amikor beleült a székre, kijelentette, hogy nem követte el a gyilkosságot s nem is volna képes semmi-nemü bűn elkövetésére.

Amikor odaszijjzták, ezt mondotta: „Én megbocsátok, akármit követnek el ellenem“

A papi vizsgálatot mindketten visszautasították. A kivégzésnek Hendy fogházigazgató, öt fogházor, négy törvényszéki orvos és az „Associated Presse“ tudósítója volt a szemtanúja.

Genf, augusztus 23. Sacco és Vanzetti kivégzése miatt Genfben óriási tüntetések zajlottak le. A tüntetők többször összeütköztek a rendőrökkel, akik a tömegbe löttek. Egy polgárt agyonlőttek. A tömeg megrohanta a Népszövetség palotáját s az üvegverandát, melyben a népszövetségi tanács ülésezni szokott, berendezésével együtt teljesen elpusztította.

Bernard Shaw a vérbefojtott Európáról,

ahol ma boldogtalanabbak az emberek, mint 1914 előtt

Bernard Shaw, aki nem minden alap nélkül ostobának tartja az egész emberiséget, megint hallatja szavát. Ezuttal a nagy író nem irodalmi, nem is társadalmi problémákkal foglalkozik, hanem a világpolitika kérdéséhez szól hozzá az ő megszokott, maró, de találó megjegyzéseivel. A 70 éves Shaw még mindig fiatalosan eleven, a hangja erőyes és a nyaralásban olajbarnára sült okos arca. Most megint otthon van, Adelphi Terrace 10 szám alatti házában, amelyet drótsövénny véd a kíváncsiak ostroma ellen.

A kínai patkányfogó

A kínai kérdéstről folyik a beszélgetés. Shaw energikusan válaszol az újságíró kérdésére:

— Nem. Nem vagyok Önnel egy véleményen. Anglia nem hagyhatja ott Kínát. Abban a sajtóságság helyzetben vagyunk, hogy addig nem mehetünk ki, amíg ki nem dobnak onnan. Igazat adok Ramsai Macdonaldnak. Nem adhatjuk meg magunkat. Igaz, a legközelebbi tiz, vagy száz esztendőben Kína egységes nemzetté válhat. Az is igaz, hogy a kínainak nagyobb az emlékezőtehetsége, mint a copfja. És gyűlölni fog mindenkit, aki most szemben áll vele. Mi a jogtalanság alapján állunk, de pozícióinkat megsemm adhatjuk fel. A mi helyzetünk olyan, mint azé az emberé, aki verekedésközben legyűrte a társát. Szívesen véget vetne a dolgoknak egy-két vidám szóval, de nem lehet, becsteléből tovább kell verekednie. Az arcképünket kell megvédenünk, a brit birodalom tekintélye forog kockán. Ez lehet látszólag ellentmondás és nagy makacosság, de emberi valami. Az élet sohasem következetes és különösen a politikában gyakoriak az ilyen helyzetek. Senkisémm értheti meg a politikát és a politikusokat anélkül, hogy tekintetbe ne venné a temperamentumát és a sorsnak ezt a tulajdonképeni perverzitását. Ez az oka annak, hogy történettudósnak, vagy prófétának lenni olyan nehéz...

Shaw lakása

Shaw elégtelen mosolyog a saját, kissé diabólikus kijelentéseiben. Aztán elmondja, hogy rövidesen elköltözik egy másik lakásba, mert már megunta a háztartással járó gondokat. Különben is unja már folyton a Temzét nézni, azonkívül vidéken is van háza és két házat vezetni tulajdonképen fárasztó már Shaw feleségének. Az új lakásból a Charing Crossra nyílik kilátás.

Az eblédlőben, amely kékre, zöldre és sárgára van kifestve, Shaw olajfestésű arcképe lóg a falon, alatta az író két márványmellszobra, amelyek farkasszemet néznek egy rózsaszínű és egy zöld kínai sárkánnyal. Az asztalon különös tálakban pompázó keleti gyümölcs illatozik. A berendezés: rózsafabutor, szőnyegek, tapéták és egy ómivű kandalló. A könyvszekrény tele van orvosi művekkel, Wagner prózai írásaival és más könyvekkel.

— Ezek többnyire a feleségemé — jegyzi meg Shaw. Az apjától örökölte. Sokszor, ha könyvet vásárolok, utólag rájövök, hogy a feleségemnek is megvolt már. Ugy vagyos

más dolgokkal is. Egy szép napon felfedezek valamit és mondom a feleségemnek, honnan vette ezt a csinos tárgyat. Ő aztán eláulja, hogy 30 éve minden nap a szemem előtt volt az illető holmi.

Shaw, minden filozófussága, ir vére és proletármeggyőződése ellenére, alapjában véve típusa az angol polgárnak. A háboru alatt hevesen támadta az angol kormányt, de ha a brit birodalom érdekeiről szól, elhallgat benne a kritikus. Az ő állásfoglalása nagyon megerősítette az angol ügy helyzetét a világ idealistái körében.

A genfi bohózat

A leszerelés ügyében Shawnak ez a véleménye:

— A genfi konferencia egy elcsépelet komédia reprize volt, amelyet a diplomaták rendeztek saját mulattatásukra. Nem hiszek az ilyen konferenciák hasznos voltában, mert az igazi leszerelést lehetetlenségnek tartom. Mindig, ha a hatalmak azt határozzák el, hogy leszerelnek, bizonyára kinek-kinek rozsdás már a saját fegyvere. A népek nem szerelhetnek le, ha akarnának is és ezért van az, hogy mindig megvan bennük a hajlandóság leszerelési konferenciákon részt venni. Hiszen ma már egyetlen hadi felszerelés sem időszertű és nincs olyan nemzet, amely komolyan fel lenne készülve a háborura. A szegény Németország egyáltalán nem volt felfegyverkezve, sőt maga Anglia sem, habár a hadseregére és flottájára sokkal többet költött, mint Németország. Ez áll Franciaországra is. Csak hogy fegyvereket és hadsereget hamar lehet összegyűjteni. Angliának ép úgy nem volt katonasága, mint Amerikának, mégis egyetlen éjszaka alatt össztoboroztak egy egész hadsereget. Az oroszoknak sokszor fegyverük sem volt és botokkal harcoltak, ha kellett. Az embereket mindig rá lehet venni a háborura és mindig fel lehet őket szerelni gázzal és más hadi találmányokkal.

— Ha Kínának nincs is fegyvere és Németország le van is fegyverezve, azért nem ijednek meg a haretól. Az emberi zseni újabb és újabb fegyvereket talál fel. Sokkal jobb volna, ha pusztá kézzel kuzdenének. A legokosabb megoldás az lenne, ha a királyok és régensek saját öklükkel intéznék el egymással a maguk dolgát. A végső eredményekben semmi különbség nem volna, de néhány millió ember életben maradna. Nem tudom Roosevelt, vagy a volt német császár mondták-e, hogy a népek addig fognak háborút viselni egymás ellen, amíg az isten nem fog nyulakat teremteni emberek helyett, vagy pedig olyan generációt, amely csupa übermensenekből, esetleg angyalokból álljon.

Az indiszkrécio háborúja

Shaw most visszakanyarodott a világháborúra. — A mi hadiflottánk, — mondotta — amely az év házadok részére építettünk, a háboruban ugyancsak hasznavehetetlen volt. Az admirálisban arról vitatkoztak, hogy Beatty, vagy pedig Jellicoe tengernagy nyerte-e meg a jütlandi ütközetet. Nekem az a gyanum, hogy

az angol győzelem Scheer német admirális érdeme... Elárulhatok Önnek egy titkot, amit mindenki tud. Ha a német flotta komolyan megtámadott volna minket, rájött volna, hogy a hajóinkon kevés az ember és ezeknek a felszerelése is ócska, löni pedig egyáltalán nem tudunk. Szerencsére azonban nem mertek megtámadni. Lehet, hogy a brit flotának van valami célja, de a háboruban semmi esetre sem tüntette ki magát. A hirtelen toborozott katonaságunké volt az oroszlarész a háboruban. Sok embernek a pénzébe és sok embernek az életébe került ez a rögtönzött hadsereg, de megnyerte a háborút.

— Igaz, vannak olyan dolgok is, amelyekről nem beszélnek. Ilyen például annak a 48 órának a története, amikor az antantfronton a legnagyobb zürzavar uralkodott, amíg az amerikaiak át nem vették az összes csapatok kommandóját. És az amerikaiak talán ma sem tudják, hogy Pershing ezredes csapatai olyan exponált helyzetben voltak és csak a szerencse mentette meg őket attól, hogy az egész amerikai hadsereg fogságba ne kerüljön. A német front ugyanis egy nappal hamarabb omlott össze. Ezek a dolgok azonban rövidesen napfényre kerülnek. A világháboru a legindiszkrécibb háboru, amelyet valaha viseltek. Mindenki memoárokat ír és mindenki elmondja, amit tud. Az általános indiszkrécio háborúja ez. Rend szerint két-háromszáz év telik abba, amíg az igaz tényállást megismerik. De ma hétmérföldes csizmában jár az igazság. És ha az emberek olyan gyorsan cselekednek, amilyen gyorsan beszélnek, meglepő fordulatok fognak minket érni Kínában, Oroszországban és Amerikában.

Kinek használt a háboru

— Mindenesetre kétségbevonom, hogy a világháboru által hozott változások boldogabbá teszik a világot. Mint szocialista, üdvözlöm a monarchiák ledöntését, de el kell ismernem, hogy az élet ma átkozottul rosszabb, mint 1914 előtt. Landsdownének igaza volt. Ő felismerte azt az időpontot, amikor feltétlenül véget kellett vetnünk a véres káoszoknak. De nemsokára meghalt és halála után senki sem tért vissza levelére, amelyben az okos békekötés érdekében szállott szikra. Cecil lord, aki mint vagy pacifista és a leszerelés bajnokaként szerepelt a Népszövetség előtt, azzal a harci kiáltással számította a szegény Landsdownet a közéletéről, hogy Landsdowne békéje az ellenség békéje.

— A központi hatalmak megsemmisítése sem a világnak, sem Nagybritániára nem jelent nagy szerencsét. Ha mi Landsdown feltételei alapján békét kötöttünk volna, most mi is sokkal erősebbek volnánk. Cecil Robert lord kampánya merénylet volt a civilizáció ellen, de bűn volt Anglia ellen is.

Schaw ezután arról beszélt, hogy a német köztársaság határozottan megerősödött. Néhány évvel ezelőtt még nem akadt egy valamirevaló német polgár, aki köztársasági érzelműnek vallotta volna magát. Hindenburgnak elnökké való választása azonban udvarképessé tette a republikánt Németországban. Lehet, hogy Vilmos, barátainak és rossz tanácsadóinak ösztönzésére, komolyan gondol a restaurációra, ennek ellenére Shaw nem tartja valószínűnek, hogy a Hohenzollernnek visszakerüljenek valaha a trónra.

Mindenütt kaphatók:

és

URSUS-EXTRA világos

URSUS dupla malata

URSUS-CZELL sörfőzde, Kolozsvár (Monostor)

kolozsvári sörkülönlegességek!

(Bucuresti-Bu Kelet tudósítóját a kormány és a közöttei tárgyalás elsősorban is az a berálisok vezére pillanatig sem elnök elég erős egyedül kormány (kormánytagok 8 resen nem fogad egyezés conditio feltételét: A „es tását. Mint a bo Madgearu, a ne levelet intézett amelyben nyilat elleni küzdelemr következőket mo

A kegyetlen pártuakat törvé rálisokkal szembe zék álláspontjára és a liberálisok ki van zárva. E juttattuk a ma során is és ha e sen, mint azt a lag az időközben nek tulajdonitna

A közvélemén nek tesznek elég visszük, határozó

Véget

Nachum Szó

(Zürich, augus tójától.) Az Uj E jogvédő konferen fejeződött be. A szónokok beszéde tóját, Nachum zető mondat utá

— Históriai ebbe a nemzetkö olyan intézmény az emberiség üg egész világ — ne kintet nélkül — indokolja, hogy vendégszerető or is: az, hogy ebb az institució, a ki a népek egye helyzetben vagy szemben és egész védelme alá. Re letehetjük egy nyíltság és nyilv és a tiszta lekiü össze. Nem harc lem. Védekezünk kat korlátozzák. küzdelemben, h Azelőtt a harci vallási egyetlőség A világnak ma zsidó probléma mint a vallási.

— A zsidó alapon jogi har kisebbségek, a z rendelkeznek az nemzetiségi jog

Mélye

Bratianu Jonel fiát szemelték ki a liberális párt jövő vezetőjének

A nemzeti parasztpárti új harci riadót fúj a kormány ellen

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint az előrelátható volt: a kormány és a nemzeti parasztpárt vezetői közötti tárgyalások nem vezettek eredményre, elsősorban is azért, mert Bratianu Jonel, a liberálisok vezére nem óhajtotta őszintén egy pillanatig sem ezt a megegyeződést. A miniszterelnök elég erősnek érzi magát ahhoz, hogy egyedül kormányozzon és sokáig kormányozzon (kormánytagok 8 évről beszélnek) és természetesen nem fogadta el Maniu Gyulának a megegyeződés conditio sine qua non-jaképpen felállított feltételét: A „csalás“ parlamentjének felszámolását. Mint a bukaresti lapok jelentik, Virgil Madgearu, a nemzeti parasztpárt főtitkára körlevelet intézett a párt vidéki szervezeteihez, amelyben nyíltan felszólítja őket a liberálisok elleni küzdelemre. A körlevél többek között a következőket mondja:

Intranszigiens ellenzéki front

A egyetlen választások után, amelyekben pártokat törvényen kívül helyezték, a liberálisokkal szemben csak az intranszigiens ellenzéki álláspontjára helyezkedhettünk. Közöttünk és a liberálisok között bármilyen tranzakció is van zárva. Ezt a magatartásunkat kifejezésre juttattuk a mandátumok igazolása körüli vita során is és ha ezt nem is tettük olyan erővel, mint azt a közvélemény várta, ez kizárólag az időközben lezajlott rendkívüli eseményeknek tulajdonítható.

A közvéleménnyel szembeni kötelességünknek teszünk eleget, midőn ezt a harcot tovább visszük, határozottan és energikusan, az intranszigiens ellenzéki front

Végeit ért a zürichi zsidó jogvédelmi konferencia

Nachum Szokolov, Motzkin és dr. Wise nagy beszédei. Az amerikai zsidóság beigérte támogatását

(Zürich, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet hírt adott a zürichi zsidó jogvédő konferencia lefolyásáról, amely most fejeződött be. Alkalmunk van leközölni egyes szónokok beszédeit, elsősorban az ülés megnyitóját, Nachum Szokolovét, aki néhány bevezető mondat után ezeket mondta:

Nyíltsági és nyilvánosság!

— Históriai tanácskozásra gyűltünk össze ebbe a nemzetközi jelentőségű országba. Svájc olyan intézmények fölött rendelkezik, amelyek az emberiség ügyét szolgálják és amelyeket az egész világ — nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül — helyesel. Ez a tény eléggé indokolja, hogy miért gyűltünk össze ebben a vendégszerető országban, de van rá más okunk is: az, hogy ebben az országban működik az az intézmény, a Népszövetség, amely célul tűzte ki a népek egyesítését. Mi egészen speciális helyzetben vagyunk ezzel az intézménnyel szemben és egészen különlegesen tartozunk a védelme alá. Remélem, hogy e tanácskozásokon letehetjük egy tartós szervezet alapkövét. A nyíltság és nyilvánosság megvilágítása mellett és a tiszta lelkiismeret hatalmával gyűltünk itt össze. Nem harc a jelszavunk, hanem a védelem. Védekezünk mindazok ellen, akik jogainkat korlátozzák. Nem a tartalom új ebben a küzdelemben, hanem a forma, a cél a régi. Azelőtt a harci forma inkább teológiai volt, a vallási egyenlőségért (emancipációért) küzdöttek. A világnak ma nincs teológiai beállítottsága, a zsidó probléma alapjai nem olyan kényesek, mint a valláséi.

Mindnyájunk közös ügye

— A zsidó kisebbségek ma alkotmányos alapon jogi harcokat vívnak. Mint a többi kisebbségek, a zsidók is állami aktivitás fölött rendelkeznek és védik azokat a polgári és nemzetiségi jogait, amelyeket nemzetközi

szigens ellenzékiiségnek ugyanazzal a lendületével a liberális párttal szemben. Kérjük tehát Önöket, hogy a választásoktól számított törvényes négy hónapon belül

Indítsák meg az eljárást a választási visszaéők ellen,

és közöljék velünk a beindított perek listáját. Kérjük továbbá, hogy szervezzék meg a mezőgazdasági kamarák választása körüli küzdelemet. Abban az esetben azonban, ha a politikai érdekek kizárásával olyan lista hozható létre, amelynek összeállításánál a professzionális szempontok érvényesülnek, dolgozniok kell a lista sikere érdekében. Ellenkező esetben harcolni kell, liberálisellenes elemekkel kötött kartellekben.

A körlevél elrendeli végül a megyei pártszervezetek összehívását.

A miniszterelnök fia — a jövő liberális vezetője

A „Cuvantul“ jelentése szerint a jasiu liberális pártszervezet elnöki tisztébe, — amely Marzescu igazságügyminiszter halálával üresedett meg — minden valószínűség szerint George Bratianu, Bratianu Jonel fiát fogják megválasztani. George Bratianu nevén kívül kvalitásai is hivatottá teszik e fontos méltóság betöltésére és mint a „Cuvantul“ értesül, a kulisszák mögött azon dolgoznak, hogy George Bratianu számára a liberális párt elnöki székéhez vezető utat egyengessék, Vintila és Duca belügyminiszter megkerülésével. Ilymódon egyenes ágon a harmadik Bratianu leszármazottá válna a liberális párt irányítását — régenség nélkül.

Beszéde végén Szokolow az európai kisebbségek nevében halálját fejezte ki az amerikai testvérek iránt a nehéz harcban való önzetlen közreműködésükért.

„Ugyátszik mi vagyunk az egyetlen népszövetség — mondotta — amelyen Amerika is közreműködik. Egyek vagyunk a zsidó jogok és zsidó becsület védelmében.“

A beszédet hatalmas, percekig tartó taps és head-kiáltások követték.

Uj harcok előtt

Leo Motzkin, a következő szónok, kihangsúlyozta, hogy Európában husz nemzetiség harcol jogaiért. Mi zsidók a harcokban háttérbe jutottunk — jöhetnek mi voltunk első kezdeményezői a kisebbségi jogoknak — és pedig azért, mert nem vagyunk megszervezve. A többi kisebbségek zárt egységben lépnek föl, egyedül mi nem jutottunk még az elmaradhatatlan egységig. Olyan konzekvenciákkal kell a konferenciának kijutnia, amelyek a harc új korszakát nyitják meg. Akik most nincsenek velünk, később rákényszerülnek, hogy velünk együtt menjenek a zsidó szolidaritás keretei között és ekkor más jelleget fog ölteni a mi harcunk, amelynek föltétlenül eredményesnek kell lennie.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után

Az amerikai zsidók nevében

Dr. S. Wise newyorki rabbi emelkedett szólsra. Boldog — ugymond, — hogy mint az amerikai zsidó kongresszus képviselője együtt tanácskozhat az európai zsidóság reprezentánsaival és dokumentálhatja, hogy az amerikai zsidók érdekei nincsenek elhatárolva és hogy együttéreznek európai testvéreikkel.

— Proklamálni akarjuk, hogy segíteni kívánunk az európai zsidóságon. Mellétek akarunk állani problémáitok megoldásában, amelyek együttal a miénk, mert hiszen zsidó problémák. Nem nevezheti zsidónak magát az, aki nem vesz részt a zsidók jogaiért folytatott küzdelemben.

Követelte ezután a zsidó delegáció bizottságának rekonstruálását, minthogy tízéves fennállása alatt e testület elvesztette reprezentatív karakterét.

A jövő Népszövetsége

Dr. Mossinsohn (Tel-Aviv) a palesztinai Waad Lœumi nevében héberül köszöntötte a tanácskozást, dr. Chajesz professzor a bécsi népszövetségi liga képviselőjében mondotta, hogy ez a konferencia a jövő Népszövetség alapgyökereinek őrzője.

— Nemesak a zsidóság jogainak és tendenciáinak képviselői vagyunk, hanem az egész emberiség legszentebb gondolatai fölött őrkdünk. Az egész emberiség érdekeiért kell fölemelnünk szavunkat, mert csak így tudjuk saját jogainkat megvédeni — mondotta többek között.

S. Dubnov professzor jiddis nyelven üdvözölte a konferenciát és kifejtette, hogy Julius Cézár óta jogaink védelméért ránk kényszerítették, mégis vallásunk és intézményeink révén lelki internacionáléban maradtunk. Zlatopolsky hébernyelvű beszédében a zsidó nép nyelvéről tartott előadást.

A konferencia tegnap egy határozattal zárult. Ebben követelik a zsidó kisebbség jogainak érvényesülését és tiltakoznak a politikai és gazdasági elnyomás ellen.

Hála az amerikai zsidóknak

Ezen a konferencián be kell számolnunk az eddigi teljesítményekről és meg kell terveznünk a jövő teljesítményeit. Célunk világos és egyszerű, az államhoz való tartozandóság nem képezheti külön proklamáció tárgyát. Beccsület-érzésünket sérti amikor bizonyos zsidó körök kijelentik, hogy épen olyan lojálisak, mint a többi állampolgárok. Ennek tisztára negatív jelentősége van. A hazafiassággal való dicsekvéssel súlyosan sértik a többi zsidókat. Egyébként pedig nem nagy dolog hazafinak lenni olyan országban, ahol generációkon át minden jogot polgári jólétben élvez az ember, de nagy művészet hazafinak lenni és a konszolidáción közreműködni egy olyan államban, ahol a tartózkodás tartós mártíriumot jelent.

Zongorák

Tekintettel arra, hogy világmárkás zongorákat, um. Bösendorfer, Wirth stb. stb. olesó Schilling-gel fedeztem, e hónapban a következő szállítmány érkezik, igen olesó árban árusítom.

Részletre is!

Gebrüder Stingl zongora sürgösen eladó.

Rosenberg,

zongorarakatár,
Cluj, Calea Victoriei 5.

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruhá- **Cink** Cluj
ját molymentesíti

augusztus 24
admirális ér-
titkot, amit
ta komolyan
volna, hogy
zeknek a fel-
gyáltalan nem
mertek van-
ának meg-
ni esetre sem
porozott kato-
a háboruban,
embernek az
hadsereg, de
is, amelyek-
l annak a 48
autantfronton
ott, amíg sz-
szes csapatok
talan ma sem
esapatai olyan
ak a szerencse
egész ameri-
ön. A német
arább omlott
ővidesen nap-
a legindiszkré-
tek. Mindenki
ndja, amit tud-
ja ez. Rend-
oba, amíg az
a hémérőföldes
a az emberek
ilyen gyorsan
fognak minket
Amerikában.
znált a háboru
om, hogy a
ok boldogabbá
üdvözlöm a
ell ismernem,
osszabb, mint
a volt. Ő fel-
or föltétlenül
káosznak. De
senki sem tért
kos békekötés
rd, aki mint
jnokaként sze-
l a harci kiál-
downet a köz-
je az ellenség
emmisítése sem
nem jelent nagy
feltételei alap-
t mi is sokkal
rt lord kam-
ció ellen, de
hogy a német
södött. Néhány
y valamirevaló
erzelmének val-
gnak elnökké
épeessé tette a
het, hogy Vil-
adónak ösztön-
urációra, ennek
zinűnek, hogy
enes valaha a
hatók:
hules dupla malata
gek!
sörfözde,
ostor)

IRÓK ÉS IRÁSOK

A naturalizmus mérlege

Zola halálának küszöbön levő huszonötödik évfordulójára

Páris újra ünnepre készül, még pedig tradícióhoz híven: irodalmi ünnepségre. Csak a napokban zajlottak le a romantizmus századik évfordulójának ünnepségei s október 2-án Zolának, a naturalizmus megteremtője halálának huszonötödik évfordulóját ünneplik még Páris progresszív irodalmi körei.

De nemcsak Párisban, hanem szerte a világon meleg és tüntető érzések áradnak majd Zola emléke felé, akinek munkássága és irodalmi hitvallása ép olyan politikai tett volt, mint száz évvel ezelőtt a romantizmus riadója.

A romantizmus a klasszikus érzések szűkös világa felé volt hadüzenet, az ész szempontjai felett a mindenható érzésekre való appellálás s mert érzéseinkben, — még a forradalmár érzéseiben is — a legellentétesebb motívumok keverednek, nevezetesen a tradíciók és újratörekvések egymásnak ellentmondó motívumai, — természetesen a romantizmus ép úgy termő telaja volt hevesen lázadó, mint szenvedélyesen konzervatív törekvéseknek. A romantizmus még az emberi jobbratörekvéseket is az Én prizmján keresztül nézte, az egyén mindenhatóságát hangsúlyozta a kollektív ösztönökkel szemben s e tekintetben, minden tartalmi divergenciája mellett is, egy kevéssé a kapitalista termelési rend morálját és gondolatvilágát igazolta.

A naturalizmus, mely Zola nevéhez tűződik, ha tendenciáiban nem is, de vizualitásában, a dolgok és jelenségek egymasmellé állításában szoros rokonságot tartott fenn a romantizmussal, legfőképpen kitágította annak körét: az élő ember szenvedélyeit átszemélyesítette a holt dolgokba, életet lehelt az élettelenbe és megérezkeltette a dolgok könnyeit.

A tendencia, a szándék volt az, mely a naturalizmust lényegesen elkülönítette a romantizmustól. A romantizmus a polgári dekadencia komfortbőségében már l'art pour l'art-tá változott át, az önmagáért való széppel igyekezett eltakarni a megindult társadalmi erjedés-folyamat mikrobáit.

Baudelaire a Rossz virágait még mint költészeti elemeket préselt elhatárolt verssorokba, Flaubert keserű beletörődéssel és pesszimizmussal írja meg a kispolgári és tudományos filiszterizmus hányató korczakát, hogy azután Zola, az igazságkereső lelkek szenvedélyével, a kutató tudós mindig epedett, de sohasem tökéletes objektívításával tegye mikroszkopikus vizsgálat tárgyává a kórokozó bacillusokat. Valóban: Zola az első író a világirodalomban, aki gyakorlati szociológiát művelt, a művészet démonikus erájével tette színessé és mozgalmassá azokat az okokat és okozatokat, melyek a szociológus szemüvegén keresztül adalékokká színtelenednek, de nála konvulzív, agitativ erejű dokumentumokká sűrűsödnek.

E tekintetben Zola aktivista költő és írók ősapja; — naturalizmusa, szenvedélyes részletkutatása az élet és igazság hatóerejébe fektetett hite épült fel s míg részletlátásában hihetetlenül sötét és megdöbbentő pesszimizmus tárulkozik ki, — addig summáiban, emberábrázolásaiban, eszméiben a legszélsőségesebb, szinte vallásos hit lángjai ragyognak: hit az emberiség jövőjében, amelynek megváltását a tudományos haladás és a jóakaratok, embereszeretők alliansza fogja megteremteni. Műveit határozottan valami profétai hang hatja át: Hőseés szókimondása elegyül bennük egy déli temperamentum és egy fölényes intellektus harmonikus művészetével, mely nem önmagában látja a célt, hanem abban, hogy az igazságot, mely alatt az élet és ember igaságait kell érteni, szolgálja.

Amit Zola hirdetett: aktuálisabb, mint valaha. Az Ember kint van az embertelenség frontján, hogy áttörje a boldogulás felé vezető drótszövényeket. Véres, lármás küzdelem folyik ezért a jövődöntésért s a esüggedőknek nagyon is szükségük van arra, hogy ilyenkor ünnepek emlékeztessék a szellemi ősökre.

Zola aktualitása egyben a naturalizmus mérlege is, melyen az azóta jött irodalmi irányzatok, kevés kivétellel, nagyon is könnyűeknek találhattak. (s. l.)

WALTER GYULA: ÉNEKEL A JÓSÁG. Walter Gyula új verskötetében is az a szemérmes hang, magát fékező költő, akinek ismertük. De szemérme és fojtottsága immár világnézeté nemesedett, a jóság világnézetévé, amelynek most egy egész kötetet szentelt. Megkapó és szent világnézet ez, mert

felette áll minden más szemléletnek: több azoknál, mert kozmikus, anélkül, hogy annak hirdeténe magát. Valóban rossznak és valóban jónak lenni, a legnehezebb. Még ahhoz is valamennyi kell, hogy az ember jónak hirdesse magát. Walter Gyula ezt a vakmerőséget is nemcsak vízi véghez: a szelid oboák hangján, minden orchestrális hozzáadás nélkül:

„Felhő borult a szem fölé,
a könnyek gyöngye fátyola.
Jóság, arany nap, süss mögém!
A felhő hadd fusson tova.“

Nincs töprengése, nincs kétsége, nincs lázadása ennek a gyöngéd költőnek, mely végül is ne pi-

henne el a szelidség pázsitján, melyen számára a bűn és kísértés kárminjánál is bíborabb színek virítanak. Mintha sohasem érték volna ütések — pedig érthették; keresztényi és nem álkeresztényi megadással törődik bele az élet változhatatlannak hitt adottságaiba: Walter Gyula képtelen a lázadásra. Ez teszi érett, tiszta líráját egyhúrvá, de semmiesetre sem egyhangúvá! Mert a neki adatott egy huron művészi virtuozitással, a mélységek zengésével játszik: halálról, sorsról, emberekről énekel, akiknek sorsát, halálát, életét a maga utjainak tövisein tapogatta ki. Meleg tekintete ragyogóan ömlik el mindenben: természeti képeken és emlékezéseken és elementárisan érezteti, hogy költő beszél, igazi költő: Walter Gyula.

Kolozsváron erélyes óvintézkedésekkel akarják megelőzni az új gyermekjárvány befészkelődését

A fővárosban egyre nagyobb méretekkel olt a gyermekparalízis

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Körülbelül nyolc-tíz nap óta eddig ismeretlen, különös gyermekbetegség ütötte fel fejét a fővárosban. A betegség, amely felnőttekre is veszedelmes és a paralízis tüneteit mutatja, egyre katasztrófálisabban méreteket ölt, ami óriási aggodalommal tölti el az ország egész lakosságát. Bukaresti jelentés szerint újabb és újabb, mint százhusz ilyen esetet jelentettek be. A legfőbb egészségügyi tanács eddig már két kommunikét bocsátott ki, melyekben egyrészt részletesen

figyelmezteti a közönséget a járvány méretéről és veszélyéről,

másrészt szigorú óvintézkedésekre ad utasítást. Mult pénteken már 120 megbetegedést konstataáltak, amelyek közül harminckilencnél a betegség jelentkezésénél meg lehetett állapítani a gyermeki szélhűdéssel járó jelenségeket.

A 120 beteg gyermek közül alig harmincat kezelnek kórházban, a többit otthon gyógyítják. Ebből az a veszély támadhat, hogy a gyermekekkel érintkező felnőttek, akik nem kapják meg a betegséget, de annak mikrobáit magukkal vihetik, terjesztik a betegséget. Azt a kilencven beteg gyermeket, akit lakásokon kezelnek, speciális orvosi műszerek hiányában, mindennap valamelyik szanatóriumba szállítják, ahol

rádiumterápia útján kezelik.

Három éven keresztül sikkasztotta el a hadsereg pénzét az öngyilkos Manea kapitány

A krajovai divízió már körözölevelet adott ki a megévedt tiszti ellen, aki négy napig bujkált a fölöttései előtt

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap röviden jelentettük már, hogy Nicolae Manea kapitány, a krajovai VI. divízió élelmezési tisztje vasárnap este a fővárosi „Feltámadás“ temetőben szolgálati revolverével ölte magát és meghalt. Az öngyilkos katonatisztrátrahagyott levelében feleségének azt adta előtettének okául, hogy Craiova és Bukarest között ellopták tőle a vonaton aktatáskáját, amelyben a divízió tulajdonát képező 4 millió lej volt.

A hatóságok azonban már eleve gyanakvással fogadták ezt a magyarázatot, mert a kapitány nem tett egyáltalán feljelentést az állítólagos tolvajok ellen. Ma azután az ügyben bevezetett vizsgálat szenzációs adatokat hozott napvilágra az öngyilkos kapitány ügyében. A krajovai divízió intendatúráján Chilian és Scărlătescu ezredesek és Bergher pénzügyigazgató már napok óta a legnagyobb fiokban rovincsolást folytattak le a divízió ügykezelésében, mert

megállapítást nyert, hogy a divízió pénzkezelésében több, mint 11 millió lej hiány mutatkozik.

A vizsgálat ezáltal Manea kapitány osztályánál futottak egybe és a könyvek átvizsgálásánál kitudt, hogy 1924 óta mintegy 12 millió lej tűnt el a kapitány kezén.

A rovincsolás során tett felidézéseket ezután nem volt nehéz összefüggésbe hozni azzal, hogy

Ez alkalommal viszont a gyermekeket szilító kocsik fertőződnek meg és terjesztik tovább a betegséget.

Valószínű, hogy a főváros egészségügyi tanácsa egy speciális kórház berendezését fogja kérni a kormánytól, ahol a betegeket tökéletesen izolálhatják. Az erdélyi egészségügyi inspektorátusok is megfelelő utasításokat kaptak a közegészségügyi minisztériumtól.

Ismeretes, hogy a járványt a tisztátalanság mennyire elősegíti. Tudjuk azt is, hogy különösen a városok „szegény-negyedeiben“ milyen nagy a szemét és a piszok, amelyben az apró gyermekek játszadoznak. Elképzelhetjük, hogy ilyenformán, ha egyszer befészkelte magát valahová a betegség, milyen nehézségekbe fog ütközni annak legyírése. Ezért az egészségügyi hatóságok szigorú utasítást adtak a rendőrségnek arra, hogy az utcán

a szemétkben játszó gyermekek szüleit szigorú büntetésben részesítsék.

A rendőrség a város szegény-negyedeiben fertőtlenítő intézkedéseket fog foganatosítani. A napokban falragaszok útján fogják a közönséget figyelmeztetni a betegség veszélyére és arra utasítani, hogy a szükséges óvintézkedéseket tegye meg. A gyermekeknek különösen az ajánlatos, hogy naponta többször is öblítsék a szájukat valamilyen fertőtlenítő szerrel, mivel a betegség mikrobái elsősorban a gyermek szájában rakodnak le.

Szerda
ő azonban
divízió
kasztás
halálba.

(Bucuresti-
Kelet tudósítójától.)
ügyminis-
az egység
valószínű-
vazni a
ban most
legált biz-
mán polg-
területek
Bucuresti

A 10

(Cluj-
sitójától.)
a vizsgálat
állomás ve-
akiról —
hogy a va-
kereskedők
összegeket
eleinte ma-
Tarr János
tevékenység
fogó akad-
annyira ter-
hírhedt tis-
rendelte Ta-
tes nyomoz

A
testül

(Budapest-
sitójától.)
békétárgyalá-
sok újból sz-
áll a sztrájk-
adók részér-
Andréka K-
felkereste V-
helyzetéről é-
mondotta:

— Ma s-
felek nem k-
tett sermit-
állapodasunk
lezajló főbiza-
a tanácskozá-
hogy holnap
milyen irány-
Feszült v-

amelyet ma-
vasipari üzér-
hét órákor a
ban jöttek oss-
hogy megtárg-
háromszázalé-
hogy csak az
gek részestülje

A tárgyal-
számoltak az-
és betérjeszter-
munkaadók te-
zott, hogy az
nem látja ko-
tulajdonképen
részesedik abb-
hangzott az
sztrájk ügyéb-
emelés esetén
miak értekezle-
a munkaadók
az eddigi kivá-
A vasassze

ő azonban nem jelentkezett a kitért időben a divizionál, mire körözlevelet adtak ki ellene sikasztás és dezertálás miatt. Ez h... szolta azután a halálba. A bukaresti lapok hatalmas riportokban

számolnak be az eseményről és a „Viitorul“ csodálkozásának ad kifejezést, hogy feleltes hatóságai nem vonták annak idején felelősségre a kapitányt költséző életmódja miatt.

Januárban meglesz az egységesített büntető-törvénykönyv

A néppárti Goldis-csoportja állítólag belép a kormánypártba

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Stelian Popescu igazságügyminiszter kijelentette az újságíróknak, hogy az egységesített büntető-törvénykönyvet minden valószínűség szerint januárban fogja megszavazni a parlament. Az igazságügyminisztériumban most tanulmányozza egy erre a célra delegált bizottság annak lehetőségét, hogy a román polgári perrendtartást az összes csatolt területekre kiterjesszék.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 23. A „Cu-

vaunt“ jelentése szerint a néppárt Goldis csoportja, amely ismeretesen tavaly szakadt le a nemzeti parasztpárttól, a liberálisokkal tárgyalásokat kezdett abban az irányban, hogy a csoport tagjai testületileg belépne a liberális pártba. A jelentés szerint eddig a bánáti, bihari, kolozsvári és naszói csoportok csatlakoztak az akcióhoz. A híradást mindenesetre fentartással közöljük, mert hiszen ismeretes, hogy éppen Goldis volt az, aki az Averescu-kormány bukása után nyíltan hangoztatta a nemzeti parasztpárthoz való közeledés szükségességét.

Felebbvalóit vádolja büntársakként a zsarolással és visszaélésekkel vádolt kolozsvári vasutas

A lörvényszék elutasította Tarr János feljelentését a letartóztatás ellen

(Cluj-Kolozsvár, aug. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Speciális nyomozó-bizottság vezette a vizsgálatot Tarr János, a kolozsvári vasúti állomás vezénylő-irodájának tisztviselője ellen, akiről — mint jelentettük — bebizonyosodott, hogy a vasutasokat megszarolta és kolozsvári kereskedőktől különböző jogcímeken hatalmas összegeket inkasszálta be. A nyomozás menetét eleinte megnehezítette az a körülmény, hogy Tarr Jánosnak a választásokon kifejtett aktív tevékenysége nyomán befolyásos politikai pártfogói akadtak, utóbb azonban a bizonyítékok annyira terhelően vallottak az erőszakosságáról hirhelt tisztviselő ellen, hogy a rendőrség elrendelte Tarr letartóztatását, akit az előzetes nyomozás után átkísértek az ügyészség

fogházába.

A kolozsvári törvényszék büntető tanácsa ma délelőtt tárgyalta Tarr Jánosnak az előzetes letartóztatási végzés ellen beadott felebbezését és azt elutasította. Az ügyben Persescu Leonida vizsgálóbíró vezeti a vizsgálatot, amely szenzációs részletek feltárását igéri. Tarr ugyanis ma délelőtt beismerő vallomást tett Popescu ügyész előtt, amelyben előadta, hogy éveken keresztül folytatta üzemeltetése vasutasok előléptetése és élelemmel való ellátása körül, kijelentette azonban, hogy két közvetlen fellebbezésnek utasítására cselekedett, amelyek megosztott az ilyenképen összezsarolt összegeken is. A vizsgálatot most ebben az irányban is kiterjesztették.

A budapesti vasmunkások főbizalmi testülete a sztrájk folytatása mellett döntött

Csak általános béremelés hozhatja meg a békét

(Budapest, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azokban a pesti gyárakban, ahol a békétárgyalások meghiúsultak után a vasmunkások újból sztrájkba léptek, ma is változatlanul áll a sztrájk. Hétfőn a munkások és munkaadók részéről újabb közeledés nem történt. Andréka Károly főkapitányhelyettes délben felkereste Vass Józsefet, akinek referált a helyzetről és távozása után a következőket mondotta:

— Ma semmiféle tanácskozás nem volt, a felek nem közeledtek egymáshoz, nem is lehetett semmit tenni, mert hiszen az volt a megállapodásunk, hogy megvárjuk a hétfőn este lezajló főbizalmi testületi ülés eredményét. Ennek a tanácskozásnak elhatározásától függ azután, hogy holnap megindulhatnak-e és ha igen, milyen irányban az újabb tárgyalások.

Feszült várakozás előzte meg azt az ülést, amelyet ma kellett megtartani a szünetelő vasipari üzemek bizalmifőnökeinek. Hétfőn este hét órakor a Thököly-úti Vasmunkás Otthonban jöttek össze a sztrájkoló üzemek főbizalmijai, hogy megtárgyalják, elfogadják-e a munkabérek háromszázalékos megjavítását olyan módon, hogy csak az alacsonyabb fizetésű munkásrészek részesüljenek belőle?

A tárgyalások elején a bizalmifőnökök beszámoltak az eddigi tárgyalások eredményéről és beterjesztették azt az ajánlatot, amelyet a munkaadók tettek. Az értekezlet úgy határozott, hogy az ajánlatot nem fogadják el, mert nem látják konkretizálva, hogy mennyi lesz tulajdonképpen a béremelés és hány munkás részesedik abból? Az értekezleten többször felhangzott az a vélemény, hogy a vasipari sztrájk ügyében a béke csak általános béremelés esetén jöhet létre. Megbizta a főbizalmiak értekezlete a tárgyalások vezetőit, hogy a munkaadókkal a tárgyalásokat továbbra is az eddigi kívánások alapján folytassák.

A vasasszervezetek főbizalmijai és a kü-

lönböző érdekelte szervezetek megbízottai pénteken újabb ülésre jönnek össze, amilyen megbeszélés a pillanatnyi helyzetet és határoznak a további teendők fölött.

Az Oeti-gépgyár kizárta 60 munkását

Hétfőn délután 60 munkást kizárt az Oeti Antal vasöntöde és gépgyár Rt., amelynek telepe az Asztalos Sándor-utca 9. szám alatt van. A kizárásnak az oka, hogy délután a gyár egyik műhelyében több munkást külön munka elvégzésére utasítottak, a munkások azonban ezt megtagadták, mire a műhely hatvan főnyi munkását kizárták. A kizárt munkások a gyár udvarán formális gyűlést tartottak, abecogolták a gyárvezetőséget.

A gyár vezetősége érintkezésbe lépett a Magyar Vasművek és Gépgyárak Egyesületének igazgatóságával, ahonnan Kende Tódor igazgató azonnal a főkapitányságra sietett és bejelentette az esetet. A főkapitányságról egy szakasz rendőrt vezényelték ki a gyár telepére, amire azonban a rendőrök kiértek az Asztalos Sándor-utcai telepre, a kizárt munkások már békésen otthagyták a gyár épületét.

SELECT-MOZGÓ
HENNY PORTEN
kiváló művésznő
Ártatlan vagyok
(Tragédia) megható drámában.
Monopol Concordia
URANIA-MOZGÓ
Átalakítás miatt néhány napig zárva

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti sajtó napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főelölős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda
5687. Ab 26.
1927. aug. 24.

Levine utaválója

Páris népe napok óta egyébről sem beszél, mint Levine és Drouhin készülődéséről. Az emberek fogadásokat kötnek, találgatnak, valóságos sportot csinálnak abból, hogy kitalálják, startol-e Levine, igen, vagy sem. A sajtó is erősen foglalkozott a zsidó aviatikusával és a „Le Journal“ a legnagyobb francia újságok egyike, kedves epizódot mond el róla.

Künn a repülőtéren „Levine és Drouhin a „Miss Columbia“ körül dolgoztak, amikor szerényen Levine felé közeledett egy javekorabeli férfi. Bemutakozott.

- Weissblum Mihály vagyok Kolozsvárról.
- Levine vagyok Newyorkból.
- Örvendek a szerencsének!
- Részemről a szerencse!
- Mivel szolgálhatsz?

Weissblum Mihály Kolozsvárról erre engedelmet kért, hogy öt percig egyedül lehessen Levinével.

— Ihr seit a Jid, ün take an eidler — szólt az idegen.

— Az vagyok, zsidó vagyok — adta vissza zsergonban a pilóta — nincs benne semmi, de miért érdeklí a bányamuramat különösen?

— Azért, nézze, mert hoztam önnek valamit! És kivett egy aranyhímzésű bársony zacskót, benne zsidó kegyesszerek, egy pár töfilin.

— Ebben a két kis tokban pergamentek vannak és szent mo datok a Tórából. Vegya utjára ezt a talizmánt, amit apántól örököltem és ami engemet a világháboruban egyszer már megvédett.

Levine meghatottan köszönte meg Weissblum figyelmét, megcsókolta a bársony zacskót és elmondotta, hogy tizenhárom éves korában ő maga is reggelente töfilinben imádkozott, de később, amikor elkerült a szülei házból, bizony elhanyagolta a mindennapos imát és csak fölszálláskor van egy benső vágyakozó imája és fölszálláskor mormol néhány háláadó szót.

— Tessék fölszálláskor háromszor mondani a zsoitár szavait: „Bened Uram, bízom mindörökké!“ Levine megígérte ezt, átölelte a jó embert és meleg közszorítással bucsuzott tőle.

— Az angol-francia véleményeltérés okai a rajnai megszálló csapatok csökkentése körül. Londonból jelentik: A „Daily Telegraph“ mai számában cikket közöl, amelyben azt írja, hogy a rajnai megszálló csapatok létszáma csökkentésének kérdésében az angol-francia véleményeltérés a két félnek a biztonsági kérdésben elfoglalt álláspontjával magyarázható. Franciaország a locarno-i szerződésben biztosított garanciákat jelentékteleneknek tekinti, amelyeket meg kell erősíteni a versaillesi szerződésben meg nem lévő biztosítékokkal. A francia kormánynak ezt a megváltozott fellegását a londoni körök nem értik így nem is igen fogadják el.

Határozás. Rosner Lázár köztisztvisletben álló gyulafehérvári kereskedőt, aki hosszas szenvedés után a kolozsvári Vöröskereszt-szanatóriumban elhunyt, általános részvet mellett tegnap kísérték utolsó útjára. Gyulafehérvár zsidósága az elhunytban egyik legtekintélyesebb tagját gyászolja. — Szatmáron tegnap temették Hartmann Mózsit, a jólelkűségéről híres emberbarátot, aki minden tisztességes bajbajutott emberen készséggel segít, mialatt ő maga súlyos gondokkal bajlódott. Végzettségén megjelent a város apraja-nagyja. Két rabbi bucsuztatta, majd fivere, Hartmann Mendel mondott megható gyászbeszédet fölötte. Dénes Sándor főszerkesztő a v. u. k. ságának fájdalmas érzelmeit tolmácsolta a jó mbe koporsója fölött.

— **Kanonokká szentelték fel dr. Zombori Lászlót, Cisar püspök bizalmi emberét.** Bukaresti tudósítónk jelenti: Cisar bukaresti érsek vasárnap délelőtt a bukaresti főszékesegyházban fényes papi segédlettel kanonokká szentelte fel dr. Zombori László szentszéki tanácsost, a kisebbségi népjóléti intézmények főfelügyelőjét. Ez a kanonoki kinevezés alighanem újból feleleveníti azt a hosszantartó harcot, amely Majláth püspök és Cisar címzetes érsek között kitört a katolikusok szenátori méltósága, illetve a romániai katolikusok legfőbb egyházi méltósága miatt. Ez a harc még az Averescu-kormány ideje alatt kezdődött és egyforma heves-séggel folytatódott mindaddig, míg csak nyilvánosságra nem jutott, hogy a konkordátum aláírása megtörtént és Cisar javára döntött a felmerült kérdésekben. A két főpap közötti harcban élénk szerepe volt kezdetül fogva Zomborinak, aki a konfliktus kezdetén Cisar oldala mellé állt. Ez a harc, amely a legfőbb romániai katolikus egyházi címért folyt, nem volt azonban mentes minden politikai színezettől. Cisar ugyancsak két esztendővel ezelőtt vette fel a román állampolgárságot, azonban birta a legfőbb román politikai körök, főleg a liberálisok bizalmát, míg Majláth püspök háta mögött a magyar párt állott. Az aláírásra került konkordátum aztán véglegesen döntött a katolikus egyházról kérdésében és bár a konkordátum ratifikálása csak ősszel fog megtörténni, a katolikus egyházfőnek kijáró szenátori címet Cisar már a múlt parlamenti ülésen megkapta és most, amikor Zomborit kanonokká, illetve oldal kanonokká kinevezte, katolikus körök ezt úgy fogják fel, hogy a bukaresti érsek meg akarta jutalmazni Zomborit, aki értékes szolgálataival segített neki céljai elérésében.

— **Kolerajárvány Indiában.** Bombayból jelenti: Az indiai kolerajárvány egyre nagyobb arányokat ölt. A múlt héten kétezer újabb megbetegedés és kilencszáz haláleset történt.

— **Feltételes szabaddá helyezték az olaszliszkai pénzhamisítás tettesét.** Debrecenből jelenti: Az olaszliszkai pénzhamisítás tettesét, Friedländer Salamont, akit harminchónapos fogságra ítélte a törvényszék, most tizenkilenc hónap letöltése után szabaddá helyezték.

Párbaj a pusztán az Opera-Mozgóban

— **Fedák Sári újra férjhez megy?** Budapestről jelenti: Fedák Sári személye az utóbbi időben igen gyakran szerepel a nagy nyilvánosság előtt és a művészi vonatkozásokon túl, főleg magánügyeit szelöztetik és ezzel kapcsolatban az ismert primadonna igen élénk támadások központjában állt heteken át. Ezek a támadások nemrég elesenedtek, újabb azonban Budapest művészkörében és minden társaságában olyan hírek terjedtek el, hogy Fedák Sári, aki körülbelül másfél évvel ezelőtt vált el volt férjétől, Molnár Ferencről, újból férjhez megy. Alitól egy nagyon fess, harmincéves dunántúli földbirtokos, nyolcezer hold ura, kérte meg Fedák kezét és a nagy Zsazsa elhatározta, hogy hozzá megy. Hogy mi igaz ebből a szál-longó hírből, azt természetesen nem lehet megállapítani, de annyi tény, hogy a készülő házasság hírére széles körökben kolportálják Budapesten, lehetséges azonban, hogy nem egyéb reklámtrükknél, amellyel az élete delén is tulleő primadonna örök ifjúságát akarja dokumentálni.

* **Miért adják öt napig egyfolytában az Opera-Mozgóban a Párbaj a pusztán című filmet?** Mert ennek a filmnek méretei olyan hatalmasak, mint a Metropolisé voltak és ezért mindenkinek látnia kell. A legnagyobb indulatokat kiváltó film ez, amely úgy egyszerű, mint barbár eszközökkel hat a közönségre. Annyi különböző környezetben játszódik le a film, az elegáns Párisból a legvadabb Amerikáig, hogy elámulva követjük a különös szokások, szenvedélyek, bosszúindulatok váltakozását. Este félhat, félnyolc és féltíz órákor látható.

— **Nyilvánosságra került Csernoch végrendelete.** Budapestről jelenti: Tegnap nyilvánosságra került Csernoch, volt hercegprimás végrendelete, melyben az elhunyt főpap minden vagyonát az esztergomi egyházmegyére hagyta. A végrendelet hangsúlyozza, hogy a félreértések elkerülése végett az esztergomi egyházmegye alatt csak a magyar impérium alatt lévő értendő.

— **Ma temetik Lovászy Mártont.** Budapestről jelenti: Lovászy Márton halála mély megdöbbenést és rendkívül nagy részvétet keltett mindent, ahol nevét és puritán egyéniségét ismerték. Régi politikai barátai mozgalmat indítottak, hogy a főváros díszsírhelyet adjon az elhunytnak. Hétfőn este úgy intézkedett a család, hogy Lovászy Mártont szerdán délután négy órákor temetik a farkasréti temető halottasházából. A temetésen a régi függetlenségi párt nevében P. Ábrahám Dezső mond beszédet. A szocialdemokrata párt részvétáviratot intézett az özvegyhez, testületileg vesz részt a temetésen és a párt egyik tagja beszédet mond. A VII. kerületi függetlenségi és 48-as pártkör részvétlevelet írt az özvegynek, akihez tegnap és ma nagyszámban érkeztek részvétnyilatkozatok. A temetésen az újságíró testületek képviselői is beszédet mondanak.

— **Eljegyzés.** Molnár Editet Tg. Muresről eljegyezte Deutsch Simon Bucuresti.

* **Beiratás a nagyváradi ort. zsidó hitközség nyilvánosjogi polgári fiú- és leányiskoláiba.** A nagyváradi ort. zsidó hitközség nyilvánosjogi polgári fiú- és leányiskoláiba, a jövő tanévre szóló beiratások szeptember hó 1-10-ig, a javító vizsgálatok 12-14-ig tartatnak meg. Szeptember 15. után senki be nem írható. A polgári fiúiskola, mely teljesen egyenlő értékű a liceum alsó tagozatával, tanulmányával kapcsolatos. A főlvetelnél az újonnan jelentkezők kötelesek bemutatni az iskolai, születési és újraoltási bizonyítványokat. A vidéki tanulók elhelyezésénél készséggel nyújt segítséget az iskola igazgatósága.

— **Hatszázhuszonezer dollár végkielégítést kapott Chaplin elvált felesége.** Newyorkból jelenti: Chaplin válóperében az utolsó napon megegyezés jött létre. Chaplinné 625 ezer dollárt kap végkielégítésként s ezenfelül Chaplin még 200 ezer dollárt helyez letétbe gyermekei tartásdíjának biztosításul. E megegyezés alapján a bírő kimondta a választ, mégpedig azon a címen, hogy Chaplin rosszul bánt feleségével.

* **Egy asszony, aki csak pusztiulást hint el maga körül,** ebben a mondatban lehetne összefoglalni Blasco Ibanez nagy regényét, a Párbajt a pusztában. Ezt a filmet most rendkívüli sikerrel játsszák az Opera-Mozgóban. Egy új szép Helénáról van szó, aki után bankárok, hercegek, csempészek és munkások rohannak. Áldozatai Európában és Amerikában mennek tönkre. Hatásos, megragadó film ez. Biztos, hogy zsúfolt házak lesznek és sokáig marad műsoron ez a film.

Párbaj a pusztán az Opera-Mozgóban

— **A kolozsvári rendőrség hírei.** Dr. Kádár Imre hírlapíró feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akik az éjjel feltörték Unió ucca 8. szám alatti lakását és onnan mintegy 10.000 lej értékű berendezési holmit vittek el. — **Güsch Vilmos** Mészáros-ucca 7. szám alatt lakó mészárosnál tegnap délután házkutatást tartottak a rendőrség közegei, akik megállapították, hogy a mészáros lakásának udvarán vágóhidat rendezett be és a közegészségügyi és városi hatóságok megkerülésével, minden orvosi kontroll nélkül vágott állatokat. A mészáros ellen megindult az eljárás.

Hölgyeim!

Megnyilt a

„Carmen“ nőikalap-szalon,

Nagyrománia legolcsóbb kalapforása. Raktáron nagy választékban legújabb modellek. Minden tölem vásárolt kalapot teljesen ingyen alakítok!

Szíves pártfogást kér a

**Carmen kalap-szalon,
Cluj, Cal. Victoriei 4.**

(volt Kossuth Lajos-utca)

— **A Bethleni Pro Palestina Liga** két év óta sajnoson visszafeljődött arról a magas nívóról, amelyre a Liga elnöknője, Hirsch Mártonné fáradozatlan munkájával emelte. A Pro Palestina Ligának most sikerült újra aktiválni Hirsch Mártonné, aki két évvel ezelőtt visszavonult a munkától, de most újra elvállalta az elnöki tisztséget és lankadatlan buzgalommal veszi ki részét megint az egyesület tevékenységéből. A Bethleni megújított Pro Palestina Liga működése elé nagy reménységgel tekintenek, hiszen Hirsch Mártonné már két évvel ezelőtt is, amikor teljesen egyedül rendezte meg a purim-bált, bizonyosságot szolgáltatott áldozatkész lelkesedéséről és munkakészségéről.

— **Már 21 lejért** is vehet magának zsidó zeneműveket. Kísérje figyelemmel az Uj Kelet könyvosztályának mai hirdetését.

SPORT

Rosenfeld Ferenc debüje a bécsi Hakoahban. A Haggibbor ifju kapuvédője, Kolozsvár többszörösen válogatott kapusa, akit utóbb a nemzeti válogatott összeállításánál is kombinációba hoztak, néhány héttel ezelőtt egy budapesti klub hívására felutazott a magyar fővárosba. Itt részt vett a Vasas tréningjein és olyan fölényes tudást árult el, hogy a klub szerződötési ajánlatot tett neki. Itt érte azonban a bécsi Hakoah meghívása is, hogy az Amerikába távozó Fábán helyett betöltse. Rosenfeld felutazott az osztrák fővárosba, résztvett Hakoah tréningjein és szombaton délután a váratlanul indiszponé Fábán helyett — aki eredetileg be volt állítva a csapatba — védett a Hungaria ellen. Az atléta természetű, rendkívül tehetséges, de szeszélyes Rosenfeld bemutatkozását érthető érdeklődéssel kísérte az a tábor, amely éveken át tapsolt robinzonádjainak és bosszankodott néha talán az ifju lendület által diktált pózolásain. Nos: a bemutatkozás teljes mértékben sikerült. A Hakoah ugyan 5:4 arányban hatalmas küzdelem után, balszerencséje miatt elvesztette a mérkőzést, Rosenfeld azonban bravúrosan védett és a gólok nem voltak tarthatók. A kényes izlésű bécsi sajtó igen kedvező kritikával fogadta Rosenfeld debütjét. A „Wiener Morgenzeitung“, a bécsi cionisták lapja a következőket írja róla: „A kapuban ezuttal egy debütáns állott: Rosenfeld, a kolozsvári testvéregylet Haggibbor volt kapuvédője. Az ifju játékos érthetően félénk és ideges volt, hiba volna azonban, ha az eredményért őt hibáztatnók. A legtöbb gól tarthatatlan volt, egy kornernél elvették előle a kilátást és az ellenfélt nem fedezték le. Esetleg többször is beavatkozhatott volna a játékba, mindenestre azonban képességeinek látható tanujelét

az Opera-Mozgóban. Párbaj a pusztán

szolgáltatta és rövidesen minden bizonyonnyal nagyon jól meg fog felelni.“ A „Neue Freie Presse“ azt írja, hogy Rosenfeld bevált, míg a „Neues Wiener Journal“ szerint „Rosenfeld bár elfogódottan, de jól szerepelt.“

Befejeződött a KAC nemzetközi tenisz-versenye. A KAC kitünően sikerült tenisz-versenye a mai napon befejezést nyert. Egyetlen szám maradt döntés nélkül: a hölgyek lijjárt játszott férfi egyes, amelynek döntőjébe Kehrling és Lupp dr. kerültek. Ezt a meccset valószínűleg Temesváron fogják lebonyolítani. A mai nap folyamán befejezett versenyszámok eredményei a következők:

I. oszt. vegyes páros Kolozsvár bajnokságáért. 1. Kehrling—Oláhné MAC, 2. Dörner—Fülöppné Hellas, 3. gr. Telekyné KAC—gr. Kendeffy Piskii CFR és Kis M.—Réthy MSE. Döntő: 6:3, 4:6, 6:2.

Férfi egyes ifjusági. 1. Botez TCR, 2. Réthy MSE, 3. Csutak TSC és Czeglédy NSE. Döntő: 6:3, 6:2.

A gyengefizikumú, de gyönyörű technikával játszó Réthy kidőlt a verseny strapái nyomán és deferálni kényszerült az ugyancsak tehetséges Botezzal szemben.

Női egyes ifjusági. 1. Arató Klári NAC, 2. Farkas Olga TC, 3. Aszlán Baba KAC és Devecseri Haggibbor. Döntő: 6:0, 6:1.

Az ifju Arató Klári megérdemelten és nagy fölényrel nyerte a versenyt — rutinja győzött Farkas Olga technikás, de kissé puha játékmódora fölött.

Női egyes Kolozsvár bajnokságáért. 1. Fülöppné Hellas, 2. Oláhné MAC, 3. Arató Klári NAC és Rosinné U. Döntő: 6:2, 7:5.

K

Egyesült
Lejzalog

Devizák

Zürich
Newyork
London
Páris
Milano
Prága
Budapest
Belgrad
Bukarest
Varsó
Bécs
Berlin

Száz

Megjelenés

„Holmarkat“ írja a román piacon, ugyan a fűrészáru versenyképességében a román puhafában, a szállítási tar kereslettől f Erősen felleviszont az olasz szer talatok miatt

Szeptemberi tarifa reviziós mu miniszter ut

Nemcsak

kere

Vá

ismerete,
luxus- és

A D

V

pontosan

ár

Kaphat
tályában
Miksa,
maren

Közgazdaság

Tőzsde

A kereslet teljes hiánya mellett a piac lanyha volt és üzletlenn.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3125—3135	—	—	491 ³ / ₄	3140	11020	13684	65070	1928 ¹ / ₂
Newyork	161 ¹ / ₂ —162	5 ¹ / ₈ 68	518 ³ / ₈	2551	163	57160	70970	3375	—
London	788—790	252175	2521 ⁵ / ₈	12402	790	2779	345037	16405	48618
Páris	63—645	202525	2033	—	638	2237 ¹ / ₂	2732 ¹ / ₂	13225	392
Milano	880—890	2826	2825 ¹ / ₂	139	890	3112 ¹ / ₂	3388	—	545
Prága	478—480	1538	1538	—	481	169350	2103	—	296 ³ / ₈
Budapest	2830—2840	9070	9075	—	2860	—	12414	59055	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	913 ¹ / ₂	—	293	1006	124912	5939 ¹ / ₂	175
Bukarest	—	320	319	1575	—	353	43850	2075	62
Varsó	—	58	58	—	1830	6385	7927	377	—
Bécs	2280—2290	7307 ¹ / ₂	7307 ¹ / ₂	—	2390	8050 ¹ / ₂	—	47555	—
Berlin	3850—3860	12345	12343	—	3870	13605	16885	802 ¹ / ₂	—

Száz lej aránya: Zürich (utó) 319, Páris 1575, Budapest 353, Bécs 43850, Prága 2075.

Megélénkült a román fapiac. A bécsi „Holzmarkt” legújabb számában a következőket írja a romániai fapiac helyzetéről: A romániai fapiacon, ugyilátszik, ismét megindult az aktivitás. A fűrészáru vasuti fuvardíjának leszállítása megint versenyképessé tette a többi államok árujával szemben a román épületfát. Belföldön erős az üzlet a puhafában, de a keményfa exportja most is tilalom alatt van. A tűzifapiac helyzete, minthogy ennek szállítási tarifája a régi maradt, a magyarországi kereslettel függ, amely egyelőre erősödni látszik. Erősen fellendült az Egyiptomba irányuló kivitel, viszont az olaszországi üzlet nem kielégítő, különösen az olasz szerződések körül szerzett rossz tapasztalatok miatt.

Szeptember ötödikén folytatják a vám-tarifá revízióját. Bukarestből jelentik: A leg-főbb vámbizottság, amely július óta szabadságon van, szeptember 5-én, hétfőn kezdi meg újra a működését és folytatni fogja a behozatali vám-tarifá revíziós munkálatait. Bratianu Vintila pénzügy-miniszter utasításai szerint a bizottság naponta fog

ülésezt, hogy a vámtarifá revíziójával legkésőbb október első napjaira elkészüljön. Az átdolgozott tarifá egyike lesz az első javaslatoknak, amelyek az őszi ülészakban parlament elé kerülnek.

Új vasútvonalakat tervez az állam a mőcvidéken. Az erdélyi hegyvidékek lakosságának inséges helyzete állandóan foglalkoztatja a kormányt, amely az ingyenes és olcsó kukoricakiosztás ideiglenes segítsége mellett komoly megoldást keres erre a problémára. Az általános gazdasági élet elvertelenedésének okai ezeken a vidékeken százszoros-an hatványozva nehezdednek a földhözragadt emberekre, akiknek ott van a rengeteg erdő és bányá, de nincsenek megfelelő anyagi lehetőségei azok értékesítésére. Ennek érdekében a kormány tervbe-vette, hogy Kolozsvárról vasútvonalat épít a Szamosvölgy érintésével a mőcvidékig, azonkívül pedig normáltávolságúvá alakítja át a Torda—abrudbányai keskenyvágányú vasutat. A két vasútvonal segítsé-gével megindulhat azután a hegyvidéki erdőségek racionális kitermelése, amely állandó munkaalkalom-hoz juttatja majd az ottani lakosságot.

Nyiltér

E rovatban közöltekért a szerkesztőség semminemű felelősséget nem vállal

Tekintes Szerkesztőség!

Tisztelettel kérem, hogy alanti köszönő soraimat b. lapjukban közzétenni sziveskednék:

A Nerva Sanatorium Tekintetes Vezetőségének Cluj

Alulírott, betegségem miatt nem tudok hálámnak kifejezést adni, ezért ezúton mondok forró köszönetet a Nerva Sanatorium orvosi karának, elsősorban Porsche igazgató urnak és Engelberg főorvos urnak, hogy leányomat súlyos elmezavarig fokozódott agy-gyulladásából és tüdőveszeshurutjából meggyógyította.

Turda, 1927. aug. 20.

Teljes tisztelettel:
Babos József

Hornyolt

és hódfarkú cserepet

legjutányos árban
prompt szállítása ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Magyar
nyelven

újonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékirataim	707
Dormándy: Solyom adár	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisértetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yá-szonkötésben	1632
Jókai Mór: Köszív ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölesönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffyáné Gulácsi Irén: Fekete vőlegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátához	224

Német nyelvű újdonságok

(Kötve)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengrau	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

Nemcsak a kereskedőknek, hanem az iparosoknak gyárosoknak is fontos a

Vámtarifá

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifá

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Mármarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Keresünk

megvételre, esetleg 10-essel becsereélünk jó karban levő 13-as

gyorssajtót

Cim a kiadóban

Alapítottott 1874.

Reich B. Károly Fiai
Kötél- és kendergyárosok
Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.
Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tiltott és gerebenezett kenderok
Gazdasági kötélárúk
Géphajtó kötelek
Malomhevederek

Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák stb.

Hirdessen az Uj Keletben

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíró levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Elsőrangú kántor, zeneileg képzett lyrai tenor, a nagy ünnepekre, esetleg évi állást keres. Megkereséseket „Rosenblatt tanítvány” jelige alatt a kiadóba kér.

A Zsidó Árvagondozó harisnyakötődéjében **Petőfi-u. 27.** tanuló lányok felvétetnek. — Jelentkezni lehet az Árvagondozó irodájában. Cluj, Str. Paris 36. 3044

Butorozott szoba, esetleg teljes ellátással, fűrdőszoba és zongora használattal, Ötvös-u. 6. sz. alatt kiadó. 3041

Román, német, magyar levelezésben és gépirásban perfect joghallgató, fél-napos állást keres. Szíves megkereséseket „Önállóság” jelige alatt a kiadóba kér.

Tiszta, férgmentes, különbejárati butorozott szobát keresek havi 1200 leiert. „Csendes lakó” jelige.

Jó házból leányt 1927/28 iskolai évre felvesz teljes ellátásba Klein Gusztáv, Sibiu, Strada Saguna 31.

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fűrdőszoba használattal egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy turesen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

Butorozott szoba kiadó Nagyszamos-u. 12.

Géplírást olesón vállalkozók. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

2. negyedek gimnazista kislány részére teljes ellátást keresek. Lehetőleg zongorahasználattal zsidó családnál. Cim: Herz Lipót, Ferencz József-u. 141.

Makkav
fémáru gyár áthelyezte üzemét Malom-u. 16. alól
Zsák-ucca
1. szám alá

Hunwald
Cluj, Str. Vlahuta (volt Bólyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesiszolda és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

Keresek egy németben perfect intelligens zsidó lányt 12 éves lányom mellé, ki a polgáriam előkészítendő. Francia, esetleg hegedű tudás előnyben. — Fényképes ajánlatok, igények megjelölésével: Fabrica de spirit, Miresulmare, jud. Satmar. 3045

Könyvelésben jártas magyar gép- és gyorsíró románul beszél, állást keres. szíves megkereséseket „Szerény” jeligére a kiadóhivatal továbbítja.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 881.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT ÉS ÜDESEGÉT
FOKOSZTI ÉS MEGŐRIZI KIZÁRÓLAG A FELŐLMUHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
EALD DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
HASZNÁLATA UTÁN LEHET

Zsidó

házban zsidó

zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

- Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodiók könyv) 45
- Aisberg: Hebräische Rhasodie 160
- Engel: 5 Klavierstücke 106
- Achron: Simphonische Variationen und Sonata 175
- Milner: Baith Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie) 72
- Rosowski: Poem (Haladóknak) 80

Hegedű — zongorára:

- Lwow: Volechl 45
- Zeitlin—Achron: Eli Zion (II. kiadás) 45
- Achron: Hebräischer Tanz 120
- Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen 80
- Weinberg: Romanze 88
- Rosowski: An der Wiege 72
- Achron: Märcen 42
- Gniessin: Nigun 35
- Achron: Hebräische Melodie 88
- Hebräisches Wiegenlied 45
- Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied 80
- Engel: Freilachs (Tanz) 45
- „Chabad“ Melodie 40
- Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora) 75
- Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedű, cello) 155

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-ajándéku. 10 zsidótárgyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hártá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és rólusz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

- Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett) 55
- Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére) (75 helyett) 55
- Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lej helyett) 50

Az olcsó könyvsoport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltség.

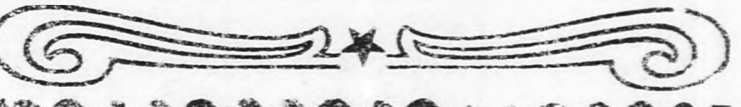
Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ
A színházi iroda közleményei

Már csak két napig lehet bérelni.

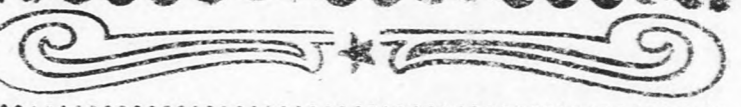
A titkári irodában lázasan folynak a bérletkötések. Mindössze két nap áll már a közönség rendelkezésére: szerda és csütörtök. Csütörtökön este véglegesen le kell zárni az ez évadra szóló bérletkötéseket, mert a jövő hét csütörtöki estéjén, szeptember 1-én este már megkezdődnek az előadások a pazar fényben uszó, gyönyörűen renovált magyar színházban. Aki bérelni akar, jelentse be szándékát csütörtök estig a titkári irodában.

Iskolák, tanítók figyelmébe!

הספר הראשון
héber ABC ára 40 lej,
képes héber ABC **היון**
ára (erős kötés) 50 lej,

az Uj Kelet könyvosztályában.

A

Kadima-nyomda

csak izléses és szép nyomtatványt szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Szovátán a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az ideai szezon szeptember hó végéig tart.

אורי פאנזיון **uri panzióban**

már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon áruk.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

S. ...
Telefon:
...
1927 augusztus

1927 augusztus

B-lista

Unalomig előország, ahol szinliség növekedése szág a természet mint Franciaország fogva annyi iparihetőség van advaban a kontinensnére azonban a szik, sőt a munkárint elérte kulmináció most már nagy tömegeit ké a középosztály eségi munkások t...
A vállalatok, munkásaikat b...
nékülözni tudtak munkásaikat és t...
küldik. Romániát holott ezt az int...
zött államok ism...
Még csodálatos a meőgazdaság a be s ebben a tej földművesek vándgos gyaloglási ve alkalom után.
Százszor elismétoznak a gazdaság ezen a krízisen s szerte a világon r...
rul a feladat, hog sadalmi nyugtalan...
Hogy ez lehetséges konszolidációra va megígérték a kor...
késik. Megfelelő a kellene hatni, hog legyen ez intenzív fogyasztási lehetős biztosítja a termé manyaik kelendős...
Romániában a mint kevés ország názatlan természeti forrásai vá legyene...
kat kellene sürgős...
szeriben ez egész...
a jó és olcsó közl...
élet s ennek kö...
szociális nyugtalan...
mindjárt kedvező...
Persze, volna nyugati államokba...
általán nem vezet...
küli segély. Ez a...
zött az amugy is...
szoritását jelent...
vitiózust szülne, a...
ziója, hogy az éle...
selhetetlenebbül...
lázmerője a legm...
Hiába készül...
eddig egy igazán...
tól áthatott munk...
akarja részesíteni...
hasznában és ré...
vállalatok terme...
gazdasági adomá...
csökkennek. Mu...
valóak a munká...
termelés nélkül...
nyedik a keresk...
tisztviselő, a vásá...
ben nem akad vé...
keztében vándorb...